

zemlja ni zadost dobra, se mora suho pognojiti s starim gnojem, s guanom, kosteno moko, ali z gnojnico. V zemlji, ki se pognoji na novo, izraste grenka, kosmata in madežna redkev. Naj bolj škodi redkvi ovčji in konjski gnoj; naj bolj pa ji koristi kravji gnoj in on iz stranišč, posebno če so z njim pognojene grede že v jeseni. Zgodna redkev se sadi konca mesca aprila, zimska pa od mesca junija do sred julija. Prva se mora saditi 6—8 palcev narazno, zimska pa 1½—2 in celo do 3 čevlje narazno, posebno tedaj, če hočemo zvrhunredno veliko redkev na ogled dobiti.

Če kdo sadi redkev samo za svojo potrebo, mu zadoštuje, če posadi pol kope po gredinah krajih alitudi na poti med gredami, tukaj vendar precej narazno. Pri saditvi med gredami se izkopajo 2—3 čevlje narazno, palec globoke jamice in se v nje vsadijo 3—4 zrna semena redkvinega. Če je zemlja slaba, se morajo jamice napolniti ali z mešanico, ali s zemljo iz toplih gred.

Če hoče kdo saditi redkev za prodajo, naj napravi 5 do 6 redi (po redkvi velikosti) na gredi, ki je 4 čevlje široka tako, da se po žnori 6 palcev ali 1½ čevlje narazno napravijo jamice, ktere so 1 palec globoke in nekoliko čez palec široke, v ktere se vsadi seme. Da seme lože klije, je potrebno, da se malo z vodo zalije, če je vreme sušno. Po tem, ko so mladice že srečno prestale napad zemeljskih bolh, ktere jo zlo napadajo, se izpulijo slabeje in se pustijo samo 2—3 močnejše. Po poletju se mora redkev marljivo okopati, dvakrat osipati, in če je potreba, večkrat poškopiti. Koristno je tudi, če se grede tako dolgo z gnojem pokrivajo, dokler se ne osipava. Zgodnja redkev se pobira po potrebi, zimska pa mesca oktobra, ker ozebsti nikakor ne sme. Za branje se mora redkev tako pripraviti, kakor žolto korenje, in se krani ali v klet ali v jamah pod zemljo. V volhko klet se lahko položi celo gola, ne sme se vendar sušiti, ker tedaj bi postala žilava. Zgodnja redkev obrodi zlo redkokrat in potrebuje mnogo dela.

Z redkvo se mora ravnati ravno tako kakor s kolarabo. Cvetje in luske redkvine rade napadajo listne uši, in se morajo marljivo pokončavati. Seme se mora na suhem zraku do konca sušiti. Tudi zemeljske bolhe rade napadejo cvetje redkvine in se morajo odpravljati. Seme je 9—6 let kaljivo.

Mali prijatelji kmetovalčevi.

Smrdokavra ali udeb.

Smrdokavra je med vsemi pticami naj marljivejša zatiravka zlo škodljivega mramorja (*Gryllus gryllotalpa*). Dolg nekoliko pripognjen in nekako posebno vstvarjen kljun jo pred drugimi pripravno in zmožno dela, podzemeljske mramorjeve stezdice zasledovati in odkopavati.

Kukavica.

Kukavici (*Cuculus canorus*) se dostikrat očita, da jajca in mlade drugim zelo koristnim zaževkojedcem kvari in vničava. Ali le čuden način se ploditi in množiti, jo je v ta slab glas privravil. Seveda je res, da za vsakega njenih mladičev, ki ga drugi ptički izredijo pa tudi izrediti morajo, cel vlasten zarod rejnikov pogine. Akoravno namreč z kukavičnim jajcem tudi svoje izvalé, je vendar ali že mlada kukavica sama izriva in iz gnezda pomeče, ali pa je prava mati mlade kukovice pomori in od gnezda daleč preč odnese. Zlasti to vsikdar stori stara, kdaj jih mlada sama izmetati ne more. Tega pa že pri gnezdih nemore na listnih drevesih in pa pri kraljičevih; ki so vsikdar od zgoraj zadelana, to je kakor kaka peč obokana, še manj bi pa to zamogla v gnezdih v votlinah po drevju. Žrtvovati pa se morajo drugi mladiči, ker vso hrano, ki jo le zamorejo znášati rejniki, potrebuje ravno le mlada kukovica.

Ako bi se pri tem dogodku le gledalo na število zaževk, posebno pa gosence, ktere pokončati velja, bi bil res vzrok to zgubo mladičev za bolj škodljivo imeti, kakor pa kukavica koristiti zamore. Gotovo jih sama za-se manj pokonča, kakor pa vse one drobne ptičice, če bi bile pri življenju ostale, posebno ako še njihov zarod vštujemo. Ali na število samo pa ne smemo gledati, kajti stvar se vsa drugače kaže, ako premislimo, da je le edina kukavica zmožna vsikdar take gosence poiskovati in povživati, kterih sploh nobena druga ptica, najmanj pa onih malih ptičic ktera jesti

ne more in še celo ne sme. To so namreč vse zelo koci-naste ali resaste gosence, ki so ji tim ljubše, čim so jim koci-cine gostejše in daljše. Toliko bolj pa mrzijo drugim pti-cam, kukavica pa jim daje prednost pred golimi in manj kosmatimi, vsikdar in kolikorkrat je le zamore. Brez nje bi tedaj nobenega ali vsaj nobenega pglavitnega sovražnika ne imele. Bile bi toraj zaplodivše se skoro čisto brez nad-legovanja. Bilo bi jih pa vsikdar toliko več, kolikor manj bi se drobnim ptičem podalo njihovo zalego že v jajcih, iz kterih se izležejo, vso poiskati in zatreti.

V naravi poprek se ne godi nič brez natanko odločnega namena, kajti vsaka naprava ima tim več in toliko gotovejše svoj dobro preudarjen namen in vzrok, čim je čudnejša, kolikor bolj oddaljena od drugod navadne poti. Ravno pri kukavici pa in pri njeni razploditvi se te posbenosti in odstopi od drugih občnih pravil tako množijo kakor pri nobenem drugem ptiču. Lahko se tedaj iz tega sodi, koliko je naravi mar, da se ona v stvarstvu nahaja in deluje, kajti z njeno posebno hrano je tudi njena cela iz več obzirov kaj čudna razploditev v ozki zvezi.

(Dalje.)

Dopisi.

Maribor. ○ (Občni shod kons. polit. društva v nedeljo 4. decembra) se je vrlo obnesel. Sešlo se je prav obilno udov, kakor tudi odličnih gostov iz mesta in iz okolice. Precej jih je zopet pristopilo društvu, in med temi nekteri narodnjaki mariborski, kterih imena po vsem Slovenskem slovê. Imamo zdaj dovolj duševnih moči, da bo zamoglo polit. društvo svojo težavno nalogo z večim vspehom zvrševati. Prvo besedo za Slovence imel je g. prof. Šuman. Bistvo, kakor vselej, je govoril o pravici kažoč, da je edino le pravica čvrsta podlaga vsakej državi, posebno pa Avstriji, obstoječi iz toliko različnih narodov, ki zamorejo zadovoljni in srečni le biti, ako se vsakemu ednaka pravica da. Ali narodne pravice brez kterih nam je vsa politiška svoboda le lepa skleda brez jedi, ne padejo narodom v naročje kot zrelo sadje z drevesa, marveč si jih morajo narodi sami pribojevati. Toraj je tudi g. govornik krepko vzbujal Slovence, naj si ne pusté več narodnih pravic kratiti, ter jim je pokazal nekatere protustavne napake v narodnem oziru, ki jih zamorejo precej odpraviti, ako le hočejo. Živa pohvala ob koncu govora je pričala, da je g. profesor poslušalcem do živega segel. Po končani slovenski besedi so vstopili milost. knjezoškof med občinstvo. Potem se je volil nov odbor, v kterega so voljeni sledeči gospodje: grof Brandis, profesorji: Jan. Pajek, Šuman, Majciger, doktorand Rapoc, dr. Prelog, dr. Ulaga, Kovačič, dr. Lipold, Kandler, kot odborovi namestniki: prof. Šinko, dr. Pajek, Dovnik, Brdajs in Koprivšek.

Za tim nastopi kot govornik za Nemce z navdušenjem sprejeti g. deželni poslanec Herman, ki je nalašč za-to z Gradea prišel. V prosti, lahko umljivi besedi je popisoval sad novošegnega liberalizma, in za smeh nasolil želje in prizadevanje liberalcev, ki se bahajo s svojo svobodo, pri tem pa niti katoliški cerkvi, niti narodom slovanskim svobode ne pusté. „Vera in narodnost“ — rekel je bistri naš Herman — ste podslombi pravi sreči, pravemu napredku vsakemu narodu. Priporočal je slednjič s prepričalnimi razlogi, naj se, kolikor le mogoče, konservativnih politiških društev povsod po Slovenskem osnuje. Postave namreč bodo dobre in koristne, ako se povsod pošteni možje volijo: v srenjske, okrajne odbore in v deželne zbore; ako se pa šupeljaki in liberalne prismođe volijo, se ni modrih postav nadjati, kajti narodovi zastopniki delajo postave, in kakoršni so ti, takošne so postave. — Zlata vrednim besedam Hermanovim donela je živahna občna hvala.

Slednjič so poprijeli besedo še mil. knezoškof in pohvalili dosedanje delavnost našega društva. Ponovili so Hermanove besede gledé vere in povdarjali, da se nam je s združenimi močmi boriti zoper napade proteče verskemu življenju. —

Mnogo društvnikov je po zborovanju v lepo razsvetljeni dvorani ostalo, ter se je začelo razveseljevanje in pri-jateljsko razgovarjanje. Pokazalo se je ta večer, kako sila potrebno da je bilo slovenski narodni stranki v Mariboru pravega središča, od kodar se bo dalo prav uspešno na ljudstvo delati. Razpršeni in v poglavitnih rečeh nesložni, bi

ničesar ne zamogli; prava edinost in krepka moč je le tam, kder vladajo prava načela. Kat.-konservativna društva ta načela zastopajo; so tedaj potrebna posebno dandanas, ko krivica in lažnjivi liberalizem gori in doli spodkopava zdravi živelj v narodih in strmoglavi države v očitni propad.

V ponedeljek so se novi odborniki sošli in so volili g. grofa Brandisa za predsednika, g. dr. Ulaga za predsednikovega namestnika, g. Kovačiča za blagajnika, g. dr. Rapoca za tajnika in g. Kandlarja za bibliotekarja.

Od Crnogorske okolice. V 42. listu od 24. nov. „Slov. Gospodarja“ t. l. se bere neki dopis o naši srenjski volitvi in tudi o naši dobri cesti! Dopisnik teh dveh stavkov je večidel resnico govoril, nekatere reči pa tudi pozabil ali ni časa imel o njih pisati. Gotovo bi tisti, kateri je on nemškutarje imenoval še bolj za srenjskega predstojnika veljali, (zakaj da oni za občino dobro mislijo) kakor neki za odbornika (Ausschuss), za katerega je izvoljen. Zato ker postava ostro prepoveda take voliti, ki so zavoljo kakega prestopa kakor ta, kaznovani bili! Resnično je to, morem povedati, da skorej vsim tistim, kateri so ga volili, ni znano bilo, tudi srenjski predstojnik morda to dobro vé, kako je ta mož od okrožne sodnije pred nekimi leti obsojen bil, in tudi ječno kaznen prestal. Gotovo so si naši srenjski volilci po tem svoje občine dobro ime počrnili, Zakaj dopisnik tudi tega ni popisal, morda je že sam taki sodbi podvržen bil in tedaj tudi pravico zgubil voliti in voljen biti! Gotovo je, da so vendar razun onega, sami častiti možje izvoljeni, in tako mislim da se bodo onega sramovali in bodo tako črnilo odstranili.

Res je, da imamo neusmiljeno grde ceste, ali laž je, da občina to leto 20% priklade pobira. Zadosti naj bo! le to še prosim vas ljubi občinski zastopniki, da se od onega, o katerem sem zgoraj govoril, skorej očistite, da se takega kar vam več očitale ne bo, ker vem, da bolje boli, kakor če bi se kteremu roke za pavce močno skupaj zvezale. — Drugikrat pa le hitro take, ker so od volitve v un sklenjeni iz hiše spodite, ker oni nimajo pravice k njim pristopiti.

Iz Monsberga 30. novembra. — (Odgovor na „Poslano“ v „Slov. Gosp.“ št. 47.) — Vi g. J. Pleteršnik monsberške cerkvene oskrbnike krivite, kakor bi slabo z denarji ravnali, ktere so dobili od monsborških farmanov. Kdo so cerkveni oskrbniki? Če kaj zastopate, je to pred vsem cerkveni odbor ali tako imenovani „Kirchenconkurrenz-Ausschuss“, so cerkmestri in nekako tudi duhovščina. Svoj „Poslano“ opirate Vi na svojo vsegavedočnost, po kateri pravite, da cerkveni oskrbniki čez ceste itd. psujejo. Vi niste vsegavedoč, le Eden je vsegavedoč in njemu se ne pravi Jože Pleteršnik. Vprašamo Vas, kdo pa toži iz črne gore čez slabe ceste itd. ravno v tem listu, v katerem Vaš „Poslano“ stoji? Da se žalibog! ravno iz naših krajev toliko pritožeb čuje, za to so menda že vzroki. Zdaj bomo pa Vašo kameenje pregledali, katerega ste v monsberške cerkvene oskrbnike zalučali, in videli bomo, kakšno da je. Vi gosp. Jože niste monsberški rojak, zakaj Vaše ime se pri nas nikjer ne najde. Vi hočete tedaj samo od daleč naše skrbi, naše potrebe, naša djanja poznati. Kar ste pisali, ste morebiti v kakšni krčmi pri kozarcu vina od kakega nevedneža pobrali. Morebiti ste pa iz naše fare in ste se samo za ime Pleteršnik skrili, potem se Vam pa sme očitno pred celim svetom in pred celo monsberško faro reči, da lažete, kakor ne zna vsak. To se Vam naj dokaže. Vi pišete: „zakaj pa niste dali orgel popraviti, ktere so že pridni farmani bili pripravljeni plačati, in še zmirom pustite stare strašno gruliti.“ — Cela monsberška fara vé, le Vi gospod nočete vedeti, da so se še le pred nekaj tedni naše orglje popravljale; eno nedeljo se nič ni orgljalo, ampak samo popevalo ravno zategadelj, ker so bile orgle zavoljo popravljanja razdrene. To Vam znajo zlasti ljudje, ki na naš kor hodijo, potrditi. To dovolj kaže, da ste lažnjivec. Lažnjivcem veljajo besede: „Bog ne mara lažnjivca.“ Vi pravite: zmirom še pustite stare orgle gruliti.“ Vi hočete tedaj nove. Ali veste kaj bi orgle za našo cerkev primerne veljale, naj manj kakih 600 gold., če ne več. Kar orgle zadeva, jih bodo že s časom farmani kupili, pa jih mora tudi potrjen mojster delati, ne pa kateri vetrenjakov, kakor se večkrat cerkvenim oskrbnikom ponujat pridejo, kateri vetrenjaki svojo dolžnost slabo spolnijo, kakor se mnogokrat po časnikihi bere in pred kterimi se svari, ko je že prepozno. Pridni so že farmani, to Vam pové monsberška duhovščina, le Vi gosp. Jože nič ne veljate, že zategadelj ne, ker lažete; to Vam pa povejo vsi

skupaj. — Vi pravite: „zakaj pa Vi vašo cerkev že više ko poldrugo leto tako obropano pustite, da še celo križevega pota nima, novega še ni, staremu pa prostora ne daste.“ Gospod Jože! zakaj pa niste povedali in popisali, kakšen da je stari križev pot? Ljudje se ne vejo spomniti, kdaj je bil nov, zategadelj je močno slab, in Vi se ga bote morali lotiti, da bo za umazano cerkev veljal, kakoršna pa naša zdaj ni, to mora vsak potrditi, ki v njo stopi če ni slep. Iz Vaših besed sledi, da hočete nov križev pot imeti. Kakošnega le? Včasih Kočevarji table okoli nosijo, dobijo se za nekaj šestic, če takšen križev pot zahtevate, se Vam mora reči, da se greste še le estetike učiti. Hočete na papir namalanega? Papir je za našo mokrotno cerkev za nič. Danes se table obesijo, jutri plesnjive postanejo, po jutrajšem se raztrgajo. Trpeči križev pot po mojstru Führihu za našo cerkev primeren, s pozlačenimi okviri, kakor kmetje sploh želijo, na platnu z oljnati barvami, velja naj manj 400 gold., dobi se pri Karlu Sartoriju na Dunaju, idite tega gospoda prašati! — Vi očitete: „zakaj pa ne gledate, da bi to, kar se dela, se bolj dobro napravilo.“ Tukaj ste nam dokaza dolžni. Prebrisane glave, mojstri, ki so gotovo toliko naučili kakor Vi, ki so gotovo toliko po svetu videli, kakor Vi, so našo cerkev gledali, in nobeden ni kaj grajal. Prebrisan gospod Vincenc Kandut na primer, ki je na Dunaju, v Berlinu, v Parizu, v Londonu in v Rimu vsake sorte mojsterska dela pregledoval in je zdaj v Gradcu, je v redu našel, kar se je že pri nas napravilo. Da so se n. pr. podobe napravile, so se kopije nemških malarskih mojstrov: Handl-ua, Overbeka in drugih rabile. Od tega se znate sami prepričati: pojdite v Strass, tamkaj bote to tudi od malarja Ant. Gornika zvedeli, ki nam je podobe delal. Gospod, Vi ste nevednež! — Vi ste povedali: „zakaj pa denar vkup pobirate, ne preskrbite pa tistega, kar pred rečete.“ Na to se Vam kratko odgovori, ker ljudje ne morejo naenkrat za vse denarjev dati, kar bi bilo potreba. Vi gospod Jože postavimo, si hočete naenkrat novo opravo omisliti, ker pa nimate zadosti evenka, morate za en čas z naj potrebnšim, n. pr. s samo suknjo zadovoljni biti. Razumite g. Jože? Vi izkliknete v svojem „Poslano“: „li ni to vse prav slabo!“ mi pa izkliknemo: „ali niso plevé v Vaši glavi!“ — Za denes z Bogom, g. Jože, danes teden še Vam hočem kaj več povedati.

Mlad gospodar,

ki je gospodarske nauke na višem križjevačkem učilišču izvrstno izvršil in ki ima že tudi nekoliko prakse, išče na kakem koder velikem posestvu odgovorno mesto, da bi svoje praktično znanje še bolj razširil, kar je edini cilj njegovega postopanja. Iz njegovih šolskih spričal se vsak lahko prepriča, da je izvršil vse razrede više gospodarske šole prav dobro in posebno izvrstno med drugimi tudi te-le predmete: Računstvo, geometrijo, risanje, siloslovje, mehaniko, gospodarsko in občno kemijo, životoslovje, naravoslovje, žival, občno šumarstvo, vaje gospodarske, bčelarstvo, živinarstvo, vinorejo, sadjerejo, pivničarstvo, gospodarsko obrtništvo, svilorejo, računovodstvo itd.

Več se o tem izvé pri g. Nikolavžu Burgarski-ju, sirotinskem očetu in posestniku v Zomboru v Ogerski.

Ponižana cena knjig.

Da bi si vsak slovenski rodoljub lože spravil neke koristne in zabavne knjige, sta izdatelja sledečih knjig njih ceno precej ponižala in zato se dobiva:

„Življenje sv. apostolov Cirila in Metoda“, ktero je poslovenil g. M. za 50 kr., prej je ta knjiga veljala 1 gold. 50 kr.

„Makrobiotika“ ali nauki, po katerih se more človeško življenje zdravo ohraniti in podaljšati, spisal dr. M. Prelog, se dobi za 50 kr., prej je veljala 1 gold. 20 kr.

„Črni Peter in zakonska sol“, veseli igri, poslov. dr. M. Prelog, se dobite vsaka za 10 kr., pre 30 kr. Kdor boče eno ali drugo teh knjig kupiti, se naj oglasi pri vredništvu „Slov. Gospodarja“ v Mariboru.